

Brief van paus Franciscus aan zijn medebroeders in het priesterschap ter gelegenheid van de 160ste verjaardag van het overlijden van de heilige Jean Marie Vianney, pastoor van Ars

Dierbare broeders,

Wij vieren de 160ste verjaardag van het overlijden van de heilige pastoor van Ars. Hij werd door paus Pius XI voorgedragen als patroonheilige van alle parochiepriesters ter wereld¹. Op deze feestdag richt ik mij niet alleen tot de parochiepriesters, maar ook tot u, medebroeders in het priesterschap, die in alle stilte alles “achterlaten” om zich te engageren in het alledaagse leven van uw gemeenschap. Ik wend mij tot u die zoals de pastoor van Ars in de ‘loopgraven’ werkt, die de last van de dag en de brandende hitte verdraagt (cf. Mt 20,12) en die, blootgesteld aan talloze situaties, dagelijks “riskante uitdagingen aangaat” en uzelf niet te serieus neemt om voor het volk van God te zorgen en het te begeleiden. Ik richt mij in deze brief tot elk van u die vaak onopgemerkt en toegewijd, moe of uitgeput, ziek of eenzaam, uw zending in dienst van God en zijn volk volbrengt. Ondanks de ontberingen onderweg schrijft u de mooiste bladzijden van het leven als priester.

Onlangs deelde ik met de Italiaanse bisschoppen mijn bezorgdheid dat onze priesters zich in veel regio’s belachelijk gemaakt en “schuldig” voelen voor misdaden die ze niet begaan hebben. Ik onderstreepte hoe belangrijk het is dat zij in hun bisschop de figuur van een oudere broer of vader vinden die hen in moeilijke tijden bemoedigt, stimuleert en steunt onderweg².

Als oudere broer en vader wil ik u ook nabij zijn. In naam van het heilige trouwe volk van God wil ik u vooreerst bedanken voor alles wat zij van u ontvangen. Bovendien wil ik u aanmoedigen om altijd de woorden in gedachten te houden die de Heer zo liefdevol op de dag van onze wijding tot ons sprak. Ze blijven de bron van onze vreugde: “Voor Mij zijn jullie geen dienstknechten meer... vrienden noem ik jullie” (Joh 15,15)³.

LIJDEN

“Ik heb de ellende van mijn volk gezien” (Ex 3,7)

De laatste tijd hebben we meer aandacht voor de vaak stille en onderdrukte noodkreet van onze broeders en zusters die het slachtoffer zijn van machtsmisbruik, gewetensmisbruik en seksueel misbruik door gewijde ambtsdragers. Zeker is dit een ellendige tijd voor de slachtoffers van verschillende vormen van misbruik, maar ook voor hun familie en voor heel het volk van God.

Zoals u weet, zijn we vastbesloten om de nodige hervormingen door te voeren om van meet af aan een cultuur van pastorale zorg te bevorderen, zodat de cultuur van misbruik geen ruimte krijgt om zich te ontwikkelen, laat staan om zich te bestendigen. Het is geen gemakkelijke opgave van korte duur, ze vereist de inzet van iedereen. Als men vroeger vaak

¹ Apostolische brief *Anno Iubilari* (23 april 1929): AAS 21 (1929), 313.

² Toespraak tot de Italiaanse bisschoppenconferentie, (20 mei 2019). Het geestelijk vaderschap zet de bisschop ertoe aan zijn priesters niet als wezen achter te laten. Dit is voelbaar zowel in zijn bereidheid om zijn deur voor alle priesters open te laten als in het feit dat hij naar hen toegaat om voor hen te zorgen en hen te begeleiden.

³ Cf. Paus Johannes XXIII, encycliek *Sacerdotii nostri primordia*, ter gelegenheid van de honderdste verjaardag van het overlijden van de heilige pastoor van Ars (1 augustus 1959): AAS 51 (1959), 548.

naliet om hulp te bieden, willen we nu dat bekering, transparantie, oprechtheid en solidariteit met de slachtoffers in onze manier van handelen doorslaggevend worden. Dit zal ons ook helpen om meer aandacht te besteden aan iedere vorm van menselijk lijden⁴.

Dit lijden laat priesters ook niet onverschillig. Ik kon dit vaststellen tijdens verschillende pastorale bezoeken in mijn bisdom en op andere plaatsen waar ik de gelegenheid had om priesters persoonlijk te ontmoeten. Velen uitten hun verontwaardiging over wat er gebeurd is en ook hun frustratie omdat “zij ondanks hun toegewijde inzet verdacht gemaakt en in vraag gesteld worden, wat de twijfel, angst en wantrouwen bij vele mensen nog deed toenemen”⁵. Talrijke brieven van priesters beschreven ook deze ervaring. Tegelijkertijd is het bemoedigend vast te stellen dat er herders zijn die bij het zien en erkennen van het lijden van de slachtoffers en van het volk van God, op zoek gaan naar woorden en wegen van hoop.

Zonder de schade aangericht door sommige van onze broeders te miskennen of weg te wuiven, zou het onrechtvaardig zijn om niet dankbaar te zijn voor zoveel priesters die trouw en edelmoedig, alles wat ze zijn en bezitten geven voor het welzijn van anderen (cf. 2 Kor 12,15). Zij ontwikkelen een geestelijk vaderschap dat bekwaam is om te wenen met hen die bedroefd zijn. In vaak onherbergzame, afgelegen of verwaarloosde gebieden of situaties, maken talloze priesters van hun leven een werk van barmhartigheid, ook al lopen ze het risico hun eigen leven erbij in te schieten. Ik erken en waardeer uw moedige en volhardende voorbeeld. Het laat ons in tijden van onrust, schaamte en lijden zien dat u zich vreugdevol voor het Evangelie blijft inzetten⁶.

Het is mijn overtuiging dat in de mate we trouw zijn aan Gods wil, de tijden van kerkelijke loutering die we nu beleven, ons gelukkiger en eenvoudiger zullen maken en in de nabije toekomst heel vruchtbaar zullen zijn. “Laten we niet ontmoedigd raken! De Heer is bezig zijn Bruid te louteren en ons allen tot inkeer te brengen. Hij laat ons deze beproeving doorstaan om ons te doen beseffen dat we zonder Hem slechts stof zijn. Hij redt ons uit de schijnheiligheid en de spiritualiteit van de uiterlijke schijn. Hij stort zijn Geest uit om de schoonheid van zijn Bruid die op flagrant overspel betrapt is, te herstellen. Het lezen van hoofdstuk 16 van de profeet Ezechiël kan ons vandaag goed doen. Het gaat over de geschiedenis van de Kerk en ieder van ons kan ook zeggen: dat is ook mijn verhaal. Uiteindelijk, maar door je schaamte heen, zal je herder blijven. Onze nederige bekering, ons stil berouwen dat ons ten aanzien van de afschuwelijke zonde en de ondoorgrondelijke grootheid van Gods vergeving in tranen doet uitbarsten, is het begin van onze heiligheid”⁷.

DANKBAARHEID

“Daarom zeg ik u onophoudelijk dank en gedenk ik u steeds in mijn gebeden” (Ef 1,16)

Meer dan een beslissing van onze kant is roeping een antwoord op een onverdiende oproep van de Heer. We doen er goed aan om altijd opnieuw terug te keren naar die evangeliepassages waar we zien dat Jezus bidt en zijn leerlingen kiest en roept “met de

⁴ Cf. *Brief aan het volk van God* (20 augustus 2018).

⁵ *Ontmoeting met priesters, religieuzen, godgewijden en seminaristen*, Santiago de Chili (16 januari 2018).

⁶ Cf. *Brief aan het pelgrimerende volk van God in Chili* (31 mei 2018).

⁷ *Ontmoeting met de clerus van het bisdom Rome* (7 maart 2019).

bedoeling dat ze Hem zouden vergezellen en uitgezonden zouden worden om te verkondigen” (Mc 3,14).

Ik zou hierbij willen herinneren aan een groot voorbeeld van priesterlijk leven uit mijn vaderland, pater Lucio Gera. In een voor Latijns-Amerika heel woelige periode sprak hij tot de priesters als volgt: “Altijd, maar vooral in tijden van beproeving, moeten we terugkeren naar die verhelderende momenten waarop we de oproep van de Heer om heel ons leven in zijn dienst te stellen, ervaren hebben”. Zelf noem ik dit graag “de deuteronomische herinnering aan onze roeping” die me in staat stelt terug te keren naar “dat vurige moment waarop ik bij het begin van mijn tocht door Gods genade geraakt werd. Aan die vonk kan ik het vuur voor vandaag en alle volgende dagen aansteken en warmte en licht naar mijn broeders en zusters brengen. Vanuit die vonk ontbrandt een nederige vreugde, een vreugde die sterker is dan pijn en wanhoop, een vreugde mild en sereen”⁸.

Op een dag heeft ieder van ons “ja” gezegd. Dit jawoord ontkiemde en groeide in het hart van een christelijke gemeenschap dankzij de heiligen “naast onze deur”⁹ die ons door hun eenvoudige geloof lieten zien dat het de moeite waard was om ons volledig aan de Heer en zijn Koninkrijk te geven. Een “ja” waarvan de reikwijdte zo ver gaat dat we ons vaak moeilijk kunnen voorstellen wat voor goeds het altijd weer opnieuw voortbrengt. Hoe mooi is het wanneer de kleintjes van toen, nu als volwassenen, een priester op leeftijd aanspreken en komen bezoeken. Lang geleden doopte hij hen, nu komen ze hem dankbaar hun gezin voorstellen! Dan beseffen we dat we gezalfd zijn om anderen te zalven en dat Gods zalving nooit teleurstelt. Dit doet mij net zoals de Apostel schrijven: “Daarom zeg ik onophoudelijk dank en gedenk ik u steeds in mijn gebeden” (Ef 1,16). Ik blijf dankbaar voor al het goede dat u gedaan hebt.

Bij beproevingen, als we broos en kwetsbaar zijn en op onze grenzen stoten, is de ergste verleiding wanhopig te blijven piekeren¹⁰ want dan verliezen we ons perspectief, ons gezond oordeel en onze levensmoed. Dan is het niet alleen belangrijk – ik zou zelfs zeggen van cruciaal belang – om de dankbare herinnering te koesteren aan de aanwezigheid van de Heer in ons leven en aan zijn liefdevolle blik die ons geïnspireerd heeft om ons leven voor Hem en voor zijn volk op het spel te zetten. Maar ook dienen we de moed op te brengen om daarin te volharden en om samen met de psalmist ons eigen loflied aan te heffen, want “eeuwig is zijn genade” (Ps 135).

Dankbaarheid is altijd een “krachtig wapen”. Alleen als we in staat zijn om na te denken en echte dankbaarheid te voelen voor al die momenten waarop we Gods liefde, vrijgevigheid, solidariteit en vertrouwen, maar ook zijn vergeving, geduld, verdraagzaamheid en medeleven ervaren hebben, zullen we de Geest ons die verkwikking laten geven die ons leven en onze zending kan vernieuwen (en niet alleen oplappen). Moge de erkenning van al het goede dat we ontvingen in ons het vermogen tot verwondering en dankbaarheid opwekken die ons net zoals Petrus op de ochtend van de “wonderbaarlijke visvangst”, doet zeggen: “Ga weg van mij,

⁸ *Homilie in de paaswake* (19 april 2014).

⁹ Apostolische exhortatie *Gaudete et exsultate*, 7.

¹⁰ Cf. Jorge Mario Bergoglio, *Las cartas de la tribulación* (Herder, 2019), 21.

Heer, ik ben een zondig mens” (Lc 5,8). En laten we nogmaals luisteren naar de stem van de Heer: “Wees niet bang. Voortaan zal je mensen vangen” (Lc 5,10), want “eeuwig is zijn genade” (Ps 135).

Beste broeders, ik dank u voor uw trouw aan de opgenomen engagementen. Het is veelzeggend dat in een samenleving en cultuur die “het oppervlakkige” verheerlijkt, er nog altijd mensen zijn die niet bang zijn om levenslange engagementen op zich te nemen. In feite laten we zien dat we blijven geloven in God die zijn verbond nooit verbroken heeft, ook niet als wij het ontelbare keren wel geschonden hebben. Wij worden uitgenodigd om Gods trouw te vieren. Ondanks onze tekortkomingen en zonden blijft Hij ons vertrouwen, in ons geloven en op ons rekenen en roept Hij ons op om hetzelfde te doen. In het besef dat we een schat in aarden potten dragen (cf. 2 Kor 4,7), weten we dat de Heer in zwakheid zegeviert (cf. 2 Kor 12,9). Hij blijft ons steunen, zijn roeping vernieuwen en ons honderdvoudig met zijn gaven overladen (cf. Mc 10,29-30), want “eeuwig is zijn genade”.

Dank u voor de vreugde waarmee u uw leven hebt weten te geven. U laat ons uw hart zien, dat in de loop der jaren geworsteld en gestreden heeft om niet bekrompen of verbitterd te raken. Integendeel, uw hart is elke dag door de liefde van God en van zijn volk ruimer geworden en het is net als goede wijn niet verzuurd, maar met de jaren beter geworden, want “eeuwig is zijn genade”.

Dank u dat u uw best doet om de broederlijkheid en vriendschap onder elkaar en met uw bisschop te versterken door elkaar te steunen, te zorgen voor zieken, welwillend om te zien naar wie zich isoleerde, ouderen te waarderen en uit hun wijsheid te putten, goederen te delen, samen vreugde en verdriet te beleven. Wat hebben we dat nodig! Maar ook bedankt voor uw trouw en doorzettingsvermogen bij het op uw schouders nemen van een moeilijke opdracht of het tot de orde roepen van een medebroeder, want “eeuwig is zijn genade”.

Dank voor uw pastorale getuigenis van volharding en “geduld” (*hypomoné*). Dat brengt ons vaak ertoe om gedreven door de vrijmoedigheid van een herder¹¹ in gebed met de Heer te strijden, zoals Mozes dat deed in zijn moedige en gedurfde voorbede voor het volk (cf. Nu 14,13-19; Ex 32,30-32; Dt 9,18-21), want “eeuwig is zijn genade”.

Dank voor het dagelijkse vieren van de eucharistie en voor uw herderlijke barmhartigheid in het sacrament van de verzoening waarin u zonder overdreven strengheid of toegeeflijkheid, zorg draagt voor mensen en hen begeleidt op de weg van bekering naar het nieuwe leven dat de Heer ons allen aanbiedt. We weten dat we op de ladder van de barmhartigheid kunnen afdalen tot de diepten des levens – met inbegrip van zwakheid en zonde – en tegelijkertijd kunnen opstijgen tot het hoogtepunt van de goddelijke volmaaktheid: “Wees barmhartig [...] zoals uw Vader barmhartig is”¹². Zo zijn we in staat om “de harten van mensen te verwarmen, hen ’s nachts te vergezellen, met hen te spreken en zelfs hun nacht en duisternis binnen te gaan, zonder onze weg te verliezen”¹³, want “eeuwig is zijn genade”.

¹¹ Cf. *Toespraak tot de priesters van het bisdom Rome* (6 maart 2014).

¹² *Retraite ter gelegenheid van het jubileum van priesters: eerste meditatie* (2 juni 2016).

¹³ A. Spadaro, *Interview met paus Franciscus*, “La Civiltà Cattolica”, nr. 3918 (19 september 2013), p. 462.

Dank u om te zalven en om allen enthousiast “te pas en te onpas” (cf. 2 Tim 4,2) het Evangelie van Jezus Christus te verkondigen. Dank dat u het hart van uw respectieve gemeenschappen probeert te kennen «om te weten waar het verlangen naar God leeft en brandt en ook waar deze liefdevolle dialoog verstikt werd en geen vruchten heeft kunnen dragen»¹⁴, want «eeuwig is zijn genade».

Dank u voor alle keren dat u ten diepste ontroerd gekwetste mensen omarmde, hun wonden genas door warme hartelijkheid en door tederheid en medeleven te tonen, zoals de barmhartige Samaritaan in de parabel (cf. Lc 10,25-37). Niets is meer nodig dan nabijheid, er zijn, naaste worden van de lijdende mens van vlees en bloed. Hoe hartverwarmend is het voorbeeld van een priester die zijn broeders en zusters nabijkomt en niet van hun wonden wegvlocht!¹⁵ Dit weerspiegelt het hart van een herder die een spiritueel verlangen om dicht bij het leven van mensen te staan, ontwikkeld heeft¹⁶. Hij vergeet niet dat hij uit dit volk afkomstig is en dat alleen in hun dienst hij zijn meest authentieke en volledige identiteit zal vinden en ontwikkelen, die hem in staat zal stellen een sobere en eenvoudige levensstijl aan te nemen, zonder voorrechten die indruisen tegen de evangelische voorkeuren te aanvaarden, want “eeuwig is zijn genade”.

Laten we ten slotte dankbaar zijn voor de heiligheid van het gelovige volk van God. Door hen maakt de Heer ons tot herders en schenkt hij ons de mogelijkheid om heiligheid te aanschouwen “bij ouders die hun kinderen met zoveel liefde opvoeden, bij mannen en vrouwen die hard werken voor het levensonderhoud van hun gezin, bij zieken en oudere religieuzen die blijven glimlachen. In hun dagelijkse volharding zie ik de heiligheid van de strijdende Kerk”¹⁷. Laten we dankbaar zijn voor elk van hen en moge hun getuigenis ons sterken en bemoedigen, want “eeuwig is zijn genade”.

GOEDE MOED

“Al mijn moeite is erop gericht dat zij goede moed houden” (Kol 2,2)

Mijn tweede grote verlangen is, geïnspireerd door de woorden van de Heilige Paulus, ernaar streven om ons priesterlijke enthousiasme, dat voor alles de vrucht is van de Heilige Geest in ons leven, te vernieuwen. Wanneer we met pijnlijke situaties geconfronteerd worden, hebben we allemaal behoefte aan troost en bemoediging. De zending waartoe we geroepen zijn, schermt ons niet af van lijden, pijn en onbegrip¹⁸. Integendeel, we moeten dit alles onder ogen zien en aanvaarden zodat de Heer ze kan omvormen en zodat Hij ons almaar meer op Hem kan doen lijken. “Eigenlijk is het gebrek aan oprechte, pijnlijke en biddende erkenning van onze grenzen dat de genade verhindert om doeltreffend in ons te werken, want we laten geen ruimte voor het goede dat mogelijk is en vorm krijgt in een echt en waarachtig groeiproces”¹⁹.

Een goede “toetsing” om ons pastorale hart te leren kennen, is nagaan hoe we omgaan met lijden. Het komt vaak voor dat ons gedrag lijkt op dat van de leviet en de priester uit de parabel, die de gewonde man langs de weg negeren en in een boog om hem heen lopen (Lc

¹⁴ Apostolische exhortatie *Evangelii gaudium*, 137.

¹⁵ Cf. *Toespraak tot de priesters van het bisdom Rome* (6 november 2014).

¹⁶ Cf. Apostolische exhortatie *Evangelii gaudium*, 268.

¹⁷ Apostolische exhortatie *Gaudete et exsultate*, 7.

¹⁸ Cf. Apostolische brief *Misericordia et Misera*, 13.

¹⁹ Apostolische exhortatie *Gaudete et exsultate*, 50.

10,31). Of we kunnen het lijden op een verkeerde manier benaderen door het te rationaliseren of onze toevlucht te zoeken tot gemeenplaatsen zoals: “dat is het leven” of “er is niets aan te doen”. Op die manier zetten we de deur open voor fatalisme en wanhoop. We kunnen het lijden ook benaderen met een zekere vooringenomenheid die alleen maar isolement en uitsluiting in de hand werkt. “Zoals de profeet Jona komen we voortdurend in de verleiding om te vluchten naar een veilige plaats die vele namen kan hebben: individualisme, spiritisme, leven in een kleine wereld ... “²⁰ die, in plaats van ten diepste door het lijden geraakt te worden, ons uiteindelijk doen vervreemden van onze eigen wonden, van die van anderen en dus ook van die van Jezus²¹.

In dit verband wil ik wijzen op een andere subtiele en gevaarlijke houding die Bernanos omschreef als “het kostbaarste elixir van de duivel”²². Die houding richt heel veel schade aan bij diegenen onder ons die de Heer willen dienen omdat ze aanleiding geeft tot ontmoediging, en een gevoel van verlatenheid, en uiteindelijk wanhoop veroorzaakt.²³ Teleurstelling in het leven, in de Kerk en in onszelf kan ons ertoe verleiden ons vast te klampen aan een weemoed die de vaders van het Oosten ‘acedie’ of lusteloosheid’ noemden. Kardinaal Tomáš Špidlík zei: “Wanneer we triestig worden omwille van het leven als zodanig, omwille van het gezelschap van anderen of omdat we alleen zijn, is er altijd een zeker gebrek aan vertrouwen in Gods voorzienigheid en in zijn krachtadig handelen. Droefheid verlamt de ijver om door te gaan met ons werk en gebed, en we worden onaangenaam in de omgang met de mensen uit onze omgeving. De monastieke schrijvers die deze ondeugd uitvoerig beschreven hebben, noemen ze de ergste vijand van het geestelijk leven”²⁴.

We weten dat dit verdriet tot gewenning leidt en ons beetje bij beetje het kwaad en het onrecht als natuurlijk doet beschouwen door ons zachtjes in te fluisteren: “het is altijd al zo geweest”. Dit verdriet verstikt elke poging tot verandering en bekering door wrok en vijandigheid alle kansen te geven. “Dat is geen keuze voor een waardig en vol leven; het is ook niet Gods verlangen voor ons en het is niet het leven in de Geest dat ontspringt in het hart van de verrezen Christus”, dat leven waartoe we geroepen zijn²⁵. Broeders, wanneer deze weemoed ons leven of onze gemeenschappen dreigt in te palmen, laten we dan onbevreesd en rustig vragen aan de Heilige Geest om “ons wakker te maken, ons eens goed door elkaar te schudden en ons te bevrijden uit onze sloomheid. Laten we onze gewone aanpak herzien; onze ogen, oren en vooral ons hart openen zodat we geraakt worden door wat er rondom ons gebeurt en door de roep van het levend en krachtadig Woord van de verrezen Heer”²⁶.

Sta me toe het te herhalen: in moeilijke tijden hebben we allemaal de troost en kracht van God en van onze broeders nodig. Wat de Heilige Paulus schreef aan zijn gemeenschappen, is ook voor ons van belang: “Ik bid u dus de moed niet te verliezen bij de verdrukkingen” (Ef

---

²⁰ *Ibid.*, 134.

²¹ Jorge Mario Bergoglio, *Reflexiones en esperanza*, (LEV 2013), 14.

²² *Dagboek van een dorpspastoor*, p. 135, cf. Apostolische exhortatie *Evangelii Gaudium*, 83.

²³ Cf. Barsanufio, *Epistolario*, in V. Cutro – Michał Tadeusz Szwemin, *Bisogno di paternità*, Varsovie, 2018, p. 124.

²⁴ Cf. *L'arte di purificare il cuore*, Roma, 1999, p. 47.

²⁵ Apostolische exhortatie *Evangelii Gaudium*, 2.

²⁶ Apostolische exhortatie *Gaudete et exsultate*, 137.

3,13); “Al mijn moeite is erop gericht dat zij goede moed houden” (Kol 2,2). Op die manier kunnen we de opdracht volbrengen die de Heer ons iedere dag geeft: het verkondigen van “een goede boodschap, een grote vreugde voor heel het volk” (Lc 2,10). Maar opgelet! Niet als een theorie, intellectuele of morele kennis over hoe de dingen zouden moeten zijn, maar als mensen die midden de ellende door de Heer omgevormd en verheerlijkt zijn en zoals Job kunnen uitroepen: “Alleen van horen zeggen kende ik U, nu heb ik U gezien met eigen ogen” (Job 42,5). Zonder deze fundamentele ervaring leiden al onze inspanningen tot frustratie en teleurstelling.

Tijdens ons leven bemerken we hoe “met Jezus Christus de vreugde geboren wordt en steeds opnieuw geboren wordt”²⁷. Hoewel er verschillende stadia in deze ervaring zijn, weten we dat God ons, voorbij onze zwakheden en zonden, altijd “toestaat opnieuw het hoofd op te heffen en opnieuw te beginnen, met een tederheid die ons nooit teleurstelt en ons altijd de vreugde kan brengen”²⁸. Die vreugde komt niet voort uit onze eigen gedachten of beslissingen maar uit het weloverwogen vertrouwen dat Jezus’ woorden tot Petrus nog steeds relevant zijn. Vergeet op momenten dat u ontredderd bent niet dat “Ik voor je gebeden heb dat je geloof niet zou bezwijken” (Lc 22,32). De Heer is de eerste om voor u en voor mij te bidden en te strijden. En Hij nodigt ons uit om deel te nemen aan zijn gebed. Er kunnen zelfs momenten zijn waarop we ons moeten onderdompelen in “het gebed van Getsemane, het meest menselijke en aangrijpende gebed van Jezus (...). Want daarin zijn smeekbeden, droefheid, angst en zelfs vertwijfeling aanwezig (Mc 14,33vv)”²⁹.

We weten dat het niet gemakkelijk is om voor de Heer te staan en Hem toe te laten ons leven te doorgronden, ons gewonde hart te genezen en onze voeten te zuiveren van de wereldse vuiligheid die zich gaandeweg aaneen geklit heeft en ons verhindert vooruit te komen. In het gebed doen we de ervaring op van onze zalige armoede die ons eraan herinnert dat we leerlingen zijn die de hulp van de Heer nodig hebben. Hij bevrijdt ons van de “prometheïsche neiging van hen die uiteindelijk alleen vertrouwen op hun eigen krachten en zich superieur wanen tegenover anderen, omdat ze bepaalde normen erop na houden”³⁰.

Broeders, Jezus kent als geen ander onze inspanningen en successen, maar ook onze mislukkingen en tegenslagen. Hij is de eerste die ons zegt: “Komt naar Mij toe, allen die afgemat en belast zijn, en Ik zal u rust geven. Neem mijn juk op en kom bij Mij in de leer, omdat Ik zachtmoedig ben en eenvoudig van hart, en u zult rust vinden voor uw ziel” (Mt 11,28-29).

In zo’n gebed weten we dat we nooit alleen zijn. In het gebed van de herder woont zowel de Geest die “Abba!, Vader! roept” (Gal 4,6) als de mensen die aan zijn zorg zijn toevertrouwd. Onze zending en onze identiteit worden op basis van deze tweevoudige verbondenheid bepaald.

Het gebed van de herder voedt zich en krijgt vorm midden het volk van God. Het draagt de littekens van de wonden en de vreugde van de mensen die hij stilzwijgend aan de Heer

---

²⁷ Apostolische exhortatie *Evangelii Gaudium*, 1.

²⁸ *Ibid.*, 3.

²⁹ Jorge Mario Bergoglio, *Reflexiones en esperanza*, (LEV 2013), 26.

³⁰ Apostolische exhortatie *Evangelii Gaudium*, 94.

aanbiedt om ze te laten zalven door de gave van de Heilige Geest. Dat is de hoop van de herder die met vertrouwen en volharding de Heer vraagt om zowel onze persoonlijke broosheid als die van het volk te genezen. Maar laten we niet uit het oog verliezen dat juist in het gebed van het volk Gods het wezen van de herder tot uitdrukking komt en zijn plaats krijgt. Dit voorkomt dat we allemaal gemakkelijke, snelle en kant-en-klare oplossingen zoeken of willen. Daarom laten we het aan de Heer (en niet aan onze recepten en prioriteiten) over om ons een weg van hoop te tonen. Laten we niet vergeten dat op de moeilijkste momenten van de eerste gemeenschap, zoals we kunnen lezen in de Handelingen van de Apostelen, het gebed zelf de ware leidende kracht was.

Broeders, laten we zeker onze broosheid erkennen. Laten we ons door Jezus omvormen en ons steeds opnieuw in de richting duwen van onze zending. Laten we niet de vreugde verliezen van “schapen” te mogen zijn en te weten dat Hij onze Heer en onze Herder is.

Om blijmoedig te blijven is het noodzakelijk de twee constitutieve aspecten van onze identiteit niet te veronachtzamen: de eerste is onze band met Jezus. Telkens wij ons van Jezus afkeren of onze relatie met Hem verwaarlozen, begint onze toewijding langzaam maar zeker te verslappen en verliezen onze lampen de olie die nodig is om ons leven te verlichten (cf. Mt 25,1-13): “Laten we met elkaar verbonden blijven, jullie en Ik, want zoals een rank geen vrucht kan dragen uit eigen kracht, maar alleen als ze verbonden blijft met de wijnstok, zo kunnen ook jullie geen vrucht dragen als je niet met Mij verbonden blijft. (...) want los van Mij kunnen jullie niets” (Joh 15,4-5). In dit opzicht moedig ik u aan om de geestelijke begeleiding niet te verwaarlozen. Zoek een broeder met wie u in alle vertrouwen en openheid uw eigen weg kunt bespreken, onder de loep nemen, overwegen en onderscheiden. Een wijze broeder met wie u de ervaring van ‘het leerling zijn’ kunt delen. Zoek hem, vind hem en geniet van de vreugde u te laten leiden, begeleiden en adviseren. Het is een onmisbare hulp om uw ambt volgens de wil van de Vader uit te oefenen (cf. Heb 10,9) en uw hart te laten kloppen volgens “de gezindheid die ook in Christus Jezus was” (Fil 2,5). Hoe hartverwarmend zijn de woorden van Prediker: “Je kunt beter met tweeën zijn dan alleen ... Als de één valt, helpt de ander hem op de been. Maar ongelukkig de alleenstaande die valt: hij heeft niemand om hem overeind te helpen” (4,9-10).

Het tweede constitutieve aspect is de verbondenheid met uw volk bevorderen en onderhouden. Zonder u niet af van de mensen, priesters of gemeenschappen. Sluit u nog minder op in gesloten en elitaire groepen. Uiteindelijk verstikt en vergiftigt dit uw ziel. Een geliefde geestelijke is een dienaar die altijd onderweg is. In dit op weg zijn lopen we “soms vooraan om de gemeenschap te leiden; soms in het midden om haar beter te begrijpen, te bemoedigen en te steunen; soms achteraan om haar bijeen te houden en ervoor te zorgen dat niemand te ver achterblijft ... En er is nog een andere reden: omdat het volk zaken scherp “aanvoelt”. Het volk heeft een bijzonder aanvoelen voor het vinden van nieuwe wegen, de “*sensus fidei*” (cf. Lumen gentium 12). Wat is er mooier dan dit?”³¹. Jezus zelf is het model voor deze vorm van evangelisatie die ons binnenleidt in het hart van het volk. Hoe deugddoend is het voor ons om Hem te midden van allen te ontwaren! De gave van Jezus op

---

³¹ Ontmoeting met de clerus, godgewijden en leden van pastorale raden, Assisi (4 oktober 2013).

het kruis is niets anders dan het hoogtepunt van deze stijl van evangeliseren die heel zijn leven kenmerkt.

Broeders, de pijn van zoveel slachtoffers, de pijn van het volk van God en onze persoonlijke pijn, kan niet tevergeefs zijn. Jezus zelf legt deze zware last op zijn kruis. Hij nodigt ons uit om onze zending te vernieuwen. Hij vraagt dat wij lijdende mensen nabij zijn, dat we zonder schaamte in de buurt van menselijke ellende blijven, en, waarom niet, ze beleven als de onze om ze tot eucharistie te maken³². Onze tijd, getekend door oude en nieuwe wonden, vereist dat we bewerkers van mooie relaties en verbondenheid zijn, open, vertrouwvol wachtend op het nieuwe dat het Rijk van God vandaag tot stand wil brengen. Een koninkrijk van vergeven zondaars die uitgenodigd worden om te getuigen van het altijd aanwezige mededogen van de Heer “want eeuwig is zijn genade”.

LOFPRIJZING

“Met heel mijn hart roem ik de Heer” (Lc 1,46).

Hoe kunnen we over dankbaarheid en bemoediging spreken zonder ons te bezinnen over Maria? Zij, de vrouw met een doorboord hart (cf. Lc 2,35), leert ons de lofprijzing die ons in staat stelt onze blik op de toekomst te richten en de hoop hier en nu te herstellen. Haar hele leven is samengevat in haar loflied (cf. Lc 1,46-55), dat ook wij als een belofte van toekomstige vervulling mogen zingen.

Telkens als ik een Mariaheiligdom bezoek, verwijl ik er graag, terwijl ik naar de Moeder kijk en me door Haar laat bekijken. Ik vraag haar een kinderlijk vertrouwen, het vertrouwen van de armen en eenvoudigen die weten dat hun Moeder daar is en erin slagen een plaats in haar armen af te smeken. Kijkend naar haar, ben ik blij om net als de indiaan Juan Diego te horen: “Wat is er mijn kleine zoon? Wat maakt je hart verdrietig? Ben ik hier niet, ik die de eer heb om je moeder te zijn?”³³.

Naar Maria kijken is “geloven in de revolutionaire kracht van tederheid en genegenheid. Bij haar zien we dat nederigheid en tederheid geen deugden zijn van de zwakken, maar van de sterken die het niet nodig hebben de ander slecht te behandelen om zich belangrijk te weten”³⁴.

En als onze blik dreigt te verharderen, als we ons ervan bewust worden dat de verleidelijke kracht van apathie of verlatenheid ons hart dreigt in te palmen, als ons verlangen om een levend en wezenlijk deel van het volk van God te zijn, ons begint te storen en we verleid worden tot een elitaire houding, laten we dan niet bang zijn om ons tot Maria te wenden en haar loflied te zingen.

En als we ooit in de verleiding komen om ons af te zonderen, ons op te sluiten in onszelf en onze eigen plannen, ons af te schermen van de altijd woelige wegen van de geschiedenis of als geweeeklaag, ontevredenheid, kritiek of ironie zich van ons meester maken en we geen zin meer hebben om te vechten, te hopen en lief te hebben ... laten we dan kijken naar Maria, zodat zij onze blik zuivert van alle “stof” dat ons belet aandachtig en waakzaam Christus, die

³² Cf. Apostolische exhortatie *Evangelii Gaudium*, 268-270.

³³ Cf. *Nican Mopohua*, 107.108, 119.

³⁴ Apostolische exhortatie *Evangelii Gaudium*, 288.

midden zijn volk leeft, op te merken en te vieren. En als we dan merken dat we niet meer op het rechte pad lopen, dat we falen in onze pogingen om ons te bekeren, laten we dan bidden zoals die grote priester, dichter ook, van mijn vorige bisdom het – met iets van een samenzweerderige glimlach – haar vroeg: “Moeder, deze avond is mijn belofte oprecht. Maar toch, voor alle zekerheid, vergeet niet om de sleutel buiten te leggen”³⁵. “Zij is de vriendin die in ons leven steeds erover waakt dat het in ons leven niet aan wijn ontbreekt. Zij is het van wie het hart werd doorboord met een lans, zij begrijpt alle leed. Als moeder van allen, hoop voor de volken die kreunen onder barensweeën in afwachting van de komst van de rechtvaardigheid ... Als een echte moeder gaat ze met ons mee, strijdt ze met ons en verbreidt ze onophoudelijk de nabijheid van Gods liefde”³⁶.

Dierbare broeders, nog een keer, “ik zeg onophoudelijk dank en gedenk u in mijn gebeden” (Ef 1,16) voor uw toewijding en zending. Want ik ben ervan overtuigd dat “God zelfs de hardste stenen wegneemt waartegen onze hoop en verwachtingen zich te pletter lopen: de dood, de zonde, de angst, de wereldsgezindheid. De geschiedenis van de mensheid eindigt niet voor een grafsteen, want vandaag ontwaart ze de “levende steen” (cf. 1 Pe 2,4), de verrezen Jezus. Wij als Kerk zijn op Hem gegrondvest. Zelfs als we de moed verliezen, zelfs als we in de verleiding komen om alles te beoordelen op basis van onze mislukkingen, komt Hij om alles nieuw te maken”³⁷.

Moge de dankbaarheid onze lofprijzing opwekken en ons bemoedigen in onze zending om onze broeders hoopvol te zalven. Mogen wij mensen zijn die met hun leven getuigen van het mededogen en de barmhartigheid die alleen Jezus ons kan schenken.

Moge de Heer Jezus u zegenen en moge de Heilige Maagd u beschermen. En vergeet alstublieft niet voor mij te bidden.

Met broederlijke groeten

Franciscus

Rome, bij Sint-Jan van Lateranen, 4 augustus 2019
Liturgische gedachtenis van de Heilige Pastoor van Ars

© Libreria Editrice Vaticana
Nederlandse vertaling: Bisschoppenconferentie van België

---

³⁵ Cf. Amelio Luis Calori, *Aula Fúlgida*, Buenos Aires, 1946.

³⁶ Apostolische exhortatie *Evangelii Gaudium*, 286.

³⁷ Homilie in de paaswake (19 april 2019).